

Deanu luossanáliid dillijagi 2023

Čoahkkáigeassu sámegillii

Anon. 2024. Deanu luossanáliid dilli 2023. Deanu čuovvun- ja dutkanjoavkku raporta nr 1/2024.

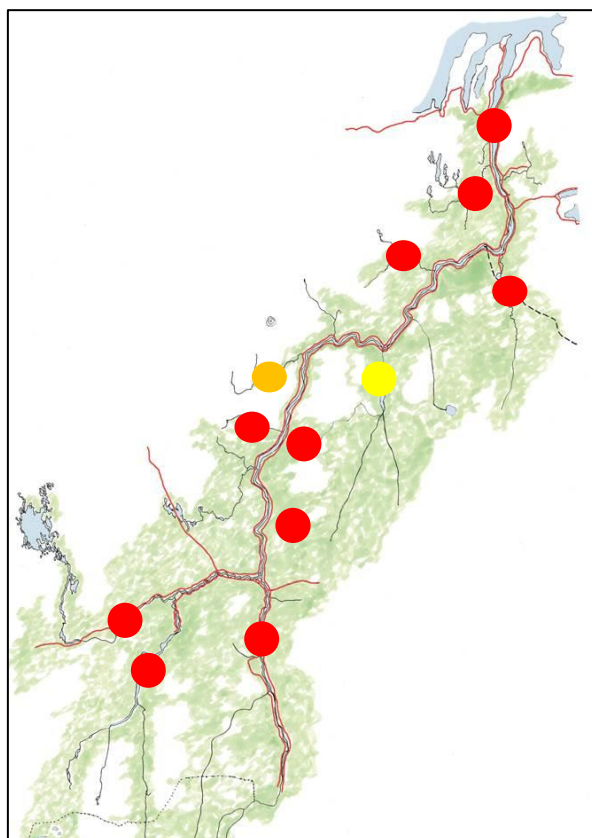
Dát raporta lea Deanu čuovvun- ja dutkanjoavkku (MRG) čihččet Deanu luossanáliid dilleárvvoštallan, mii lea dahkkon Suoma ja Norgga gaskasaš ođđa (2017) guolástansoahpamuša fápmuibidjama maŋŋá. Guovddáš čuovvunbohtosiid ovdanbuktima maŋŋá raporttas buktojit ovdan Deanu čázádaga luossanáliid dilleárvvoštallamat 13 sierra luossanálái/guvlui. Luossanáliid dilli lea árvvoštallojuvvon dikšunmihttomeari ektui, man mielde gođđonállemihttomeari fáhtemii lea válljejuvvon njeallje jagi, vai jagiid gaskasaš molsašuddan luossanáliid dilis sáhhtá váldot vuhtii.

Luossanáliid dili árvvoštallamis vástidat jearaldagaide, man bures luossanálii veadjá, man galle luosa cevze gođđat ja man olu livčče galgan ceavzit gođđat. Maŋimus jearaldahkii vástidat Falkegård je. (2014) raporttas, mas leat ásahan Deanu sierra luossapopulašuvnnaide gođđonállemihttomeariid. Jagiid 2021-2023 spiehkastatlaš dilis, mas Deanu, Deanuvuona ja lagaš riddoguovlluid luossabivdu lei gildojuvvon, ávkkástalle luossanáliid dili ja gođđannállemihttomeariid ollašuvvama árvvoštallamis dušše njuolggo luossarehkenastindieđuid, ovddit jagiin ávkkástallon mánggaid vugiid ektui (Anon. 2020), go luossasállat eai jagiin 2021-2023 lean.

Vuolábeale kártagovva čájeha čoahkkáigeasu Deanu luossanáliid dili jagiin 2020-2023 čázádaga sierra osiin. Mearkkaid ivdni govvida luossanálii dikšunmihttomeari fáhtema maŋimus njealji jagi áigge, mii lea meroštallon duođaláhkin, mainna ásahuvvon gođđannállemihttomeariid fáhtejuvvojit. Dikšunmihttomeari fáhten lea juhkkujuvvon viđa sierra jovkui ja dat meroštallojuvvojit čuovvovaččat:

- 1) Gođđanmihttomeari fáhtema duođaláhki njealji jagi áigge badjel 75 % ja gođđannállemihttomeari ollašuvvandássi lea badjel 140 % (sevdnjes ruoná symbola)
- 2) Gođđanmihttomeari fáhtema duođaláhki lea badjel 75 % ja gođđannállemihttomeari ollašuvvandássi lea vuollel 140 % (čuvges ruoná)
- 3) Gođđanmihttomeari fáhtema duođaláhki lea 40-75 % (fiskes)
- 4)) Gođđanmihttomeari fáhtema duođaláhki lea vuollel 40 %, luossanális ávkkástallanvuloš badjelbáza unnimustá golmma jagi njealjis (oránša)
- 5) Gođđanmihttomeari fáhtema duođaláhki lea vuollel 40 %, luossanális ávkkástallanvuloš badjelbáza vuollel golmma jagi njealjis (rukses)

Dilleárvvoštallamiid vuodul buohkanassii 11 luossanális/guovllus golmmanuppelogis dikšunmihttomeari ollašuvvama duođaláhki lei vuollel 40% ja logis dáid náliin lei fuonimus náliid dilleluohkás, gos ávkkástallanvuloš badjelbáza ii leat leamašan unnimustá guovtti maŋimus njealji jagis.

Heajut luossanáliid bokte lea dehálaš fuobmát Deanu oalgejogaid Kárášjoga, lešjoga ja Anárjoga (árvoštallojuvvon diimmá raporttas) ja Deanu váldorokki dilli. Dáid náliin, mat leat 80,5 % olles Deanu čázadaga gođđannállemihhtomearis, leamašan olles áigge heajos mihttomeriid ollašuvvama duođaláhki ja hui unnán dahje ii olus veháge ávkkástallanvuloš badjelbáza mánggaid jagiid áigge.

Čoahkkáigeasus sáhtta gávnnaht, ahte Deanu sierra luossanáliid dili jagi 2023 joatkašuvai ain headjun, gođđannálit ledje smávva ja árvoštallat luossanáliid sturrodagas ovdal makkárge bivddu vuollegaččat. Eandalii stuorra, mángga mearrajagi (MSW) luosaid mearri lei unni, dego lei einnostuvvonge. Johkii máhccan ovttá mearrajagi (1SW) smávva luosaid mearri bisui jagi 2023 ain vuollegaš dásis ja einnosta stuorra luosaid mearri bissut vuollegažžan maiddái jagi 2024. Lea jáhkehahtti, ahte luossanáliin ii boađe leat ávkkástallanvuloš badjelbáza maiddái jagi 2024.

Go váldá vuhtii kritihkalaš heajos (rukses luossanáliid dilleluohkká) Deanu luossanáliid dili logi guovllus guovttenuppelogis ja árabut ávžžuhusaid luossanáliid ealáskahttinproseassas (Anon. 2022) de lea biologalaš ráva dat, ahte rukses dilleluohkká luossanáliid ii galggašii bivdit veháge ovdal go einnostusat čájehit luossanáliid dili leat ovdáneamen, mas lea ávkkástallanvuloš badjelbáza ja luossanáliid dilleluohkká rievda unnimustá oránša luohkkái.

Vuolábeale tabealla čájeha náliid guovdu gođđanmihttomeari fáhtendásiid ja daid duođalágiid jagi 2023, sihke gođđannálle- ja dikšunmihttomeari ollašuvvama manjimuš

njealji jagi (dikšunmihttomearri ollašuvvan, go godđannállemihttomeari ollašuvvama duođaláhki maŋimuš njealji jagi áigge $\geq 75\%$, ruoná ja čuvgesruoná ivdnesymbola kárttas).

Luossanáli/guovlu	Gođđanmihttomeari ollašuvvandássi 2023	Gođđanmihttomeari ollašuvvama duođaláhki 2023	Gođđanmihttomeari ollašuvvandássi jagiin 2020-2023	Gođđanmihttomeari ollašuvvama duođaláhki jagiin 2020-2023 (dikšunmihttomearri= duođaláhki $\geq 75\%$)
Deanu váldoroggi	69 %	1 %	64%	0 %
Máskejohka	-	-	67 %	0 %
Buolbmátjohka	89 %	24 %	61 %	0 %
Lákkjohka	30 %	0 %	22 %	0 %
Ohcejohka (+oalgejogat)	90 %	22 %	103 %	55 %
Leavvajohka	61 %	2 %	112 %	59 %
Báišjohka	20 %	0 %	66 %	1 %
Njiljohka	63 %	0 %	54 %	0 %
Ástejohka	116 %	67 %	-	-
Áhkojohka	67 %	1 %	56 %	0 %
Karášjohka (+oalgejogat)	59 %	0 %	55 %	0 %
Iešjohka	-	-	29 %	0 %
Anárjohka	35 %	0 %	26 %	0 %

Jaakko Erkinaro, Luondduriggodatguovddáš (Luke), Paavo Havaksen tie 3, 90570 Oulu, Finland (jaakko.erkinaro@luke.fi)

Panu Orell, Luondduriggodatguovddáš (Luke), Paavo Havaksen tie 3, 90570 Oulu, Finland (panu.orell@luke.fi)

Morten Falkegård, Norgga luonddudutkama instituhta (NINA), Fram Centre, 9296 Tromsø, Norway (morten.falkegard@nina.no)

Anders Foldvik, Norgga luonddudutkama instituhta (NINA), P.O. Box 5685 Torgard, 7485 Trondheim, Norway (anders.foldvik@nina.no)

Refereanssat

Anon (2020) Status of the Tana/Teno River salmon populations in 2020. Report from the Tana/Teno Monitoring and Research Group 1/2020.

Anon. (2022). Tana/Teno salmon stock recovery and sustainable fisheries. Report from the Tana/Teno Monitoring and Research Group nr 1/2022.

Falkegård M, Foldvik A, Fiske P, Erkinaro J, Orell P, Niemelä E, Kuusela J, Finstad AG & Hindar K (2014) Revised first-generation spawning targets for the Tana/Teno river system. NINA Report, 1087, 68 pp.